

POSTANOWIENIE

Dnia 25 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący)

SSN Grzegorz Pastuszko

SSN Tomasz Przesławski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi M. G.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Najwyższym w sprawie o sygn. I NKRS 87/22,
z udziałem Skarbu Państwa - Pierwszego Prezes Sądu Najwyższego
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 25 czerwca 2024 r.,

oddala skargę.

Grzegorz Pastuszko Adam Redzik Tomasz Przesławski

UZASADNIENIE

M. G. (dalej: „skarżący”) pismem datowanym na 12 stycznia 2024 r. wniósł
skargę na przewlekłość postępowania przez Sądem Najwyższym, sygn. I NKRS
87/22, wnosząc o:

1. przekazania skargi do rozpoznania Sądowi Najwyższemu - Izbie Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych;
2. stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o powyższej sygnaturze
dotyczącej odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr [...] /2022
z 29 lipca 2022 r.;

3. wydanie Sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia podjęcia w wyznaczonym terminie następujących czynności:
 1. niezwłocznego podjęcia zawieszonego postępowania;
 2. cofnięcia pytania prawnego przedstawionego Trybunałowi Konstytucyjnemu postanowieniem z dnia 15 grudnia 2022 r.;
 3. przekazania sprawy do rozpoznania Sądowi Najwyższemu - Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych;
 4. niezwłocznego wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie przedmiotowego odwołania;
4. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 10 000 zł (dziesięć tysięcy złotych) tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej jako rekompensaty za negatywne następstwa bezczynności;
5. zwrot uiszczonej opłaty o skargi.

W uzasadnieniu wskazano, że Sąd Najwyższy dopuszcza przewlekłości postępowania, oczekując na udzielenie odpowiedzi przez Trybunał Konstytucyjny na przedstawione pytanie prawne. W ocenie skarżącego przedstawienie pytania było zbędne i mając charakter pozorny, zmierzało jedynie do przedłużenia postępowania przed Sądem Najwyższym.

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego pismem datowanym na 13 marca 2024 r. zgłosił swój udział w sprawie oraz wniósł o oddalenie skargi w całości.

W uzasadnieniu wskazano, że w sprawie były podejmowane odpowiednie czynności do jej rozpoznania, a zwłaszcza został wyznaczony termin posiedzenia na 15 grudnia 2022 r. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wskazał, że subiektywne przekonanie skarżącego o braku podstaw do wystąpienia z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego nie daje podstaw do cofnięcia pytania i podjęcia zawieszonego postępowania. W ocenie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego należy zauważyć, że czynność procesowa zawieszenia wywołała skutki procesowe, w związku z czym nie ma możliwości dokonywania czynności w postępowaniu przed Sądem Najwyższym do czasu zakończenia postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym.

Z ostrożności procesowej Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wskazał, że żądana przez skarżącego suma pieniężna jest oczywiście nieproporcjonalna.

Zdaniem Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego nie zasługuje na uwzględnienie także wniosek o przekazanie sprawy do Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga M. G. wniesiona w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725 ze zm., dalej: „u.s.p.p.”) nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Ocena, czy w konkretnej sprawie doszło do przewlekłości postępowania, powinna być dokonywana przez pryzmat wszystkich kryteriów określonych w art. 2 u.s.p.p. (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19). W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu polegającej na nierozpoznaniu sprawy, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Wyraźnie jednak należy podkreślić, że do przewlekłości postępowania nie dochodzi w sposób automatyczny, po upływie dwunastomiesięcznego okresu. Upływ czasu jest ważną, lecz nie jedyną przesłanką oceny, czy w konkretnym przypadku postępowanie prowadzone jest dłużej niż to konieczne (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 maja 2022 r., I NSP 106/22; z 25 sierpnia 2021 r., I NSP 105/21). Przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja

2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podkreślić należy, że przewlekłość postępowania zachodzi wówczas, gdy postępowanie jest długotrwałe, prowadzone rozwlekłe i trwa ponad konieczność wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych niezbędnych do rozstrzygnięcia, będących w związku przyczynowym z działaniem lub bezczynnością sądu, a zatem zwłoka w dokonaniu czynności jest nieuzasadniona. Należy rozważyć nie tylko okres zaniechania jej dokonania, ale także konkretne realia sprawy i jej kontekst sytuacyjny. Czas trwania postępowania wyznaczany jest nie tylko poprzez czynności sądu, ale także przez aktywność stron (zob. postanowienie Sądu Najwyższego: z 18 kwietnia 2023 r., I NSP 23/23; z 13 czerwca 2024 r., I NSP 251/23).

Na potrzeby niniejszego postępowania dokonano analizy akt sprawy I NKRS 87/22 toczącej się przed Sądem Najwyższym.

Odwołanie skarżącego od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa wpłynęło do Sądu Najwyższego 19 września 2022 r. (data prezentaty).

Zarządzeniem z 22 września 2022 r. sprawę przydzielono SSN Oktawianowi Nawrotowi.

Zarządzeniem z 4 października 2022 r. sędzia sprawozdawca zarządził doręczyć kopię odwołania Prezesowi Sądu Okręgowego w Elblągu celem zawiadomienia go o postępowaniu. Zarządzono także zawiadomienie o składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy.

Zarządzeniem z 9 listopada wyznaczono termin posiedzenia niejawnego na dzień 15 grudnia 2022 r.

Postanowieniem z 15 grudnia 2022 r. Sąd Najwyższy postanowił:

1. na podstawie art. 193 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. nr 78, poz. 483 z późn. zm., dalej również: „Konstytucja RP”) oraz art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz.U. 2019, poz. 2393) przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu następujące pytanie prawne:
„czy art. 22a § 5 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 z późn. zm.)

w zakresie w jakim stanowi, iż odwołanie do Krajowej Rady Sądownictwa od podziału czynności w sposób skutkujący zmianą zakresu obowiązków sędziego, w szczególności przeniesieniem do innego wydziału sądu, nie przysługuje w przypadku przeniesienia do wydziału, w którym rozpoznaje się sprawy z tego samego zakresu, jest zgodny z art. 45 ust. 1 oraz z art. 2 Konstytucji RP?”,

2. na podstawie art. 42 pkt 4 i art. 43 ust. 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym zgłosić udział Sądu Najwyższego w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym wszczętym niniejszym pytaniem prawnym oraz jako przedstawiciela Sądu Najwyższego wyznaczyć Sędziego SN Oktawiana Nawrota;
3. na podstawie art. 177 § 1 pkt 31 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. zawieszono postępowanie przed Sądem Najwyższym.

Pismem z 6 września 2023 r. skarżący wniósł o:

1. niezwłoczne podjęcie zawieszonego przed Sądem Najwyższym postępowania w sprawie odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr [...] /2022 z dnia 29 lipca 2022 r.;
2. cofnięcie pytania prawnego przedstawionego Trybunałowi Konstytucyjnemu postanowieniem z dnia 15 grudnia 2022 r.;
3. niezwłoczne wydanie rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie przedmiotowego odwołania.

Zarządzeniem z 4 października 2023 r. wyznaczono termin posiedzenia niejawnego celem rozpoznania wniosku skarżącego.

Postanowieniem z 5 października 2023 r. Sąd Najwyższy oddalił wniosek.

Wnioskiem z 15 maja 2024 r. Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych wniósł o przyspieszenie rozpoznania sprawy przez Trybunał Konstytucyjny.

W ocenie Sądu Najwyższego całościowa ocena analizowanego postępowania nie może prowadzić do wniosku, że jest ono prowadzone przewlekłe.

Odnosząc się do argumentacji zawartej w uzasadnieniu skargi podkreślić należy, że subiektywne przekonanie skarżącego o niezasadności zadanego pytania prawnego nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie ocenia czy wywołane odwołaniem skarżącego postępowanie nie jest prowadzone w sposób przewlekły. Sąd ten nie zastępuje sądu rozpoznającego sprawę główną.

Podkreślenia bowiem wymaga, że zgodnie z art. 193 Konstytucji RP każdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem. Brzmienie przepisu jest jednoznaczne i wynika z niego, że to wątpliwości sądu są warunkiem skorzystania z tego uprawnienia (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 18 lipca 2018 r., I OSK 405/18).

Sąd Najwyższy w sprawie o sygn. I NKRS 87/22 powziął wątpliwości co do zgodności 22a § 5 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych z art. 45 ust. 1 oraz z art. 2 Konstytucji RP i zdecydował się na skierowanie pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego. Jednocześnie działając na podstawie art. 177 § 1 pkt 31 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. zawieszono postępowanie przed Sądem Najwyższym.

W świetle art. 179 § 3 k.p.c. podczas zawieszenia sąd nie podejmuje żadnych czynności z wyjątkiem tych, które mają na celu podjęcie postępowania albo zabezpieczenie powództwa lub dowodu. Czynności podejmowane przez strony, a niedotyczące tych przedmiotów, wywołują skutki dopiero z chwilą podjęcia postępowania.

W realiach analizowanej sprawy nie można zatem mówić o przewlekłości po stronie Sądu Najwyższego. Skoro postępowanie jest zawieszone to nie można mówić o bezczynności sądu. Skorzystanie przez sąd z ustawowych uprawnień nie może powodować negatywnych konsekwencji w postaci zarzutu prowadzenia postępowania w sposób przewlekły. Podkreślenia wymaga także to, że Sąd Najwyższy zwrócił się do Trybunału Konstytucyjnego o przyspieszenie rozpoznania sprawy.

Oceniając czynności Sądu Najwyższego wskazać należy, że były one podejmowane w sposób terminowy i nie można określać je jako nadmiernie wydłużone.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 u.s.p.p., oddalił skargę.

Grzegorz Pastuszko Adam Redzik Tomasz Przesławski

[SOP]

(r.g.)